TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. sausio 11 d.*

Byloje C-208/05

dėl 2005 m. balandžio 11 d. *Sozialgericht Berlin* (Vokietija) Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2005 m. gegužės 12 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ITC Innovative Technology Center GmbH

prieš

Bundesagentur für Arbeit,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Lõhmus ir A. Ó. Caoimh (pranešėjas),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas P. Léger,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2006 m. gegužės 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *ITC Innovative Technology Center GmbH*, atstovaujamos advokato L. A. Wenderoth,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma ir C. Schulze-Bahr,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos V. Kreuschitz ir I. Kaufmann-Bühler,

susipažinęs su 2006 m. spalio 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su EB 18, 39, 49 ir 87 straipsnių, pastarąjį skaitant kartu su EB 81, 85 ir 86 straipsniais, bei su 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2) 3 ir 7 straipsnių išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp *ITC Innovative Technology Center GmbH* (toliau – *ITC*), Vokietijoje įsteigtos privačios įdarbinimo agentūros, ir Federalinės įdarbinimo agentūros (*Bundesagentur für Arbeit*, toliau – *Bundesagentur*) dėl pastarosios atsisakymo pirmajai apmokėti *ITC* tarpininkavimo vekselį remiantis tuo, kad Vokietijoje darbo ieškančiam asmeniui *ITC* surasto darbo atžvilgiu nebuvo mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Pagal Reglamento Nr. 1612/68 1 straipsnio 1 dalį:

„Visi valstybės narės piliečiai, nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, turi teisę įsidarbinti ir dirbti kitos valstybės narės teritorijoje pagal įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tos šalies piliečių įdarbinimą, nuostatas."

4 Šio reglamento 2 straipsnyje nurodyta:

„Bet koks valstybės narės pilietis bei darbdavys, vykdantis veiklą valstybės narės teritorijoje, gali keistis prašymais dėl įdarbinimo ir pasiūlymais įsidarbinti, taip pat gali sudaryti ir vykdyti darbo sutartis pagal galiojančias įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas, taikydamas vieniems ir kitiems piliečiams vienodas sąlygas."

5 Reglamento Nr. 1612/68 3 straipsnyje numatyta:

„1. Pagal šį reglamentą, valstybės narės įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos arba jos administracinė praktika netaikomi:

— jeigu jomis yra ribojamas prašymų įdarbinti ir pasiūlymų įsidarbinti pateikimas, arba užsienio piliečių teisė įsidarbinti ir dirbti, arba jei tam yra keliamos sąlygos, kurios netaikomos tos šalies piliečiams,

— jeigu jų vienintelis ir išskirtinis tikslas, nepaisant pilietybės, yra neleisti kitų valstybių narių piliečiams užimti laisvas darbo vietas.

<...>“.

6 Šio reglamento 7 straipsnio 1 ir 2 dalys išdėstytos taip:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, turi būti sudarytos tos pačios įdarbinimo ir darbo sąlygos, kaip ir piliečiui tos valstybės narės, kurioje jis dirba, nepaisant jo pilietybės, ypač nustatant atlyginimą ir atleidžiant iš darbo, o bedarbystės atveju – grąžinant arba vėl priimant į darbą.

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokestinėmis lengvatomis kaip ir vietiniai darbuotojai.“

Nacionalinės teisės aktai

7 Socialinės apsaugos kodekso (*Sozialgesetzbuch*, toliau – SGB) III knygos (toliau – SGB III) 421g straipsnyje numatyta:

„1. Darbuotojai, gaunantys bedarbio pašalpą arba socialinę pagalbą nedarbo atveju bei neradę darbo per tris nedarbo mėnesius, ir asmenys, dirbantys darbą, kuris skatinamas pagal darbo vietų įsteigimo sistemą arba struktūrinę pritaikymo priemonę pagal šešto skyriaus šeštą skirsnį, turi teisę į tarpininkavimo vekselį. Išduodama tarpininkavimo vekselį *Bundesagentur* pagal toliau išdėstytas nuostatas įsipareigoja apmokėti komisinį mokestį tarpininkui, į kurį kreipėsi darbo ieškantis asmuo ir kuris jam surado darbą, kurio atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, jeigu darbo laiko trukmė per savaitę yra ne mažesnė nei 15 valandų. Tarpininkavimo vekselis galioja tris mėnesius.

<...>“.

8 Pagal SGB IV knygos (toliau – SGB IV) 1 straipsnį:

„1. <...> Šios knygos nuostatos, išskyrus jos ketvirto ir penkto skirsnio pirmąją ir antrąją antraštines dalis, taip pat taikomos ir užimtumo skatinimui.

<...>“.

9 SGB IV 3 straipsnyje numatyta:

„Pareigą apsidrausti ir teisę į draudimo išmoką reglamentuojančios nuostatos taikomos:

1. tiek, kiek jomis reikalaujama dirbti arba vykdyti savarankišką veiklą, visiems asmenims, vykdantiems pirmąją arba antrąją veiklą šio kodekso taikymo teritorijoje;

<...>."

10 Pagal SGB I knygos 30 straipsnį:

„1. Šis kodeksas taikomas visiems asmenims, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta arba gyvenamoji vieta patenka į jo taikymo teritoriją.

2. Šios nuostatos taikomos nepažeidžiant viršnacionalinės arba tarptautinės teisės.

<...>".

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

11 2003 m. rugpjūčio 27 d. *ITC* su D. Halacz, darbo ieškančiu asmeniu, sudarė sutartį dėl įdarbinimo. Pagal šią sutartį *ITC* įsipareigojo padėti D. Halacz surasti darbą, kurio atžvilgiu būtų mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, bei teikti visas tokiam įdarbinimui reikalingas paslaugas.

12 D. Halacz *ITC* pateikė jam *Bundesagentur* išduotą tarpininkavimo vekselį. Vekselyje buvo nurodyta, jog darbo ieškantis asmuo turi teisę kreiptis į vieną ar kelias pasirinktas įdarbinimo agentūras ir kad jame nurodyta suma bus sumokėta asmeniui darbą surasiančiai privačiai įdarbinimo agentūrai. Pagal atitinkamas SGB III nuostatas atlygis mokamas su sąlyga, kad darbo atžvilgiu būtų mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, darbo laiko trukmė per savaitę yra ne mežesnė nei 15 valandų, o darbo laikas, dėl kurio susitarta, yra ne trumpesnis nei 3 mėnesiai.

13 Tarpininkaujant *ITC* 2003 m. rugsėjo 3 d. D. Halacz su Nyderlanduose įsteigta bendrove sudarė terminuotą darbo sutartį laikotarpiui nuo 2003 m. rugsėjo 4 d. iki 2004 m. kovo 4 dienos. Ši darbdavė patvirtino, jog tai yra darbo santykiai, kurių atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, ir kad darbo laiko trukmė per savaitę buvo ne mažesnė nei 15 valandų.

14 2003 m. rugsėjo 15 d. *ITC* laišku kreipėsi į *Bundesagentur* dėl pirminės 1 000 eurų sumos pagal tuo pačiu metu pateiktą tarpininkavimo vekselį apmokėjimo. 2003 m. spalio 2 d. *Bundesagentur* administraciniu sprendimu atmetė šį prašymą, nes D. Halacz nebuvo įdarbintas dirbti darbo, kurio atžvilgiu Vokietijoje mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

15 2003 m. spalio 16 d. *ITC* pateiktas skundas buvo atmestas 2003 m. spalio 27 d. *Bundesagentur* administraciniu sprendimu remdamasi tuo, kad privalomojo socialinio draudimo sąvoka apibrėžta SGB IV 1, 2 ir 3 straipsniuose, t. y. nuostatose, kurios taip pat taikomos ir SGB III. Todėl privalomąjį socialinį draudimą reglamentuojančios nuostatos buvo taikomos visiems asmenims, dirbantiems SGB taikymo teritorijoje, t. y. Vokietijoje.

16 2003 m. lapkričio 14 d. *ITC* pareiškė ieškinį *Sozialgericht Berlin* dėl 2003 m. spalio 2 d. *Bundesagentur* sprendimo, kuris buvo patvirtintas 2003 m. spalio 27 d. sprendimu dėl jos pateikto skundo, panaikinimo.

17 Pripažinęs, kad SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrą sakinį galima aiškinti kaip atitinkantį Bendrijos teisę, šis teismas konstatavo, jog vien pagal Vokietijos teisę jis taikomas tik darbui, vykdomam SGB taikymo teritorijoje.

18 Tokiomis aplinkybėmis *Sozialgericht Berlin* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1) Kiek SGB III 421g straipsnio 1 dalies antro sakinio aiškinimas, jog darbas, kurio atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, yra tik darbas, vykdomas (SGB) taikymo teritorijoje, pažeidžia Bendrijos teisės normas, ginančias laisvą asmenų judėjimą, įtvirtintą EB 18 ir EB 39 straipsniuose ir Reglamento (EEB) 1612/68 3 ir 7 straipsniuose?

2) a) Kiek galimas ir reikalingas Bendrijos teisę atitinkantis šios nuostatos aiškinimas siekiant išvengti pažeidimo, galinčio kilti iš pirmajame klausime nurodytos prielaidos?

b) Jeigu Bendrijos teisę atitinkantis šios nuostatos aiškinimas būtų negalimas arba nereikalingas, kiek SGB III 421g straipsnio 1 dalies antras sakinys pažeidžia laisvą darbuotojų judėjimą ginančias Bendrijos teisės nuostatas?

3) Kiek SGB III 421g straipsnio 1 dalies antro sakinio aiškinimas, jog darbas, kurio atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, yra tik darbas, vykdomas (SGB) taikymo teritorijoje, pažeidžia Bendrijos teisės normas, ginančias laisvę teikti paslaugas ir konkurenciją, įtvirtintus EB 49, 50 ir 87 straipsniuose, skaitomuose kartu su EB 81, 85 ir 86 straipsniais, arba kitose Bendrijos teisės nuostatose?

4) a) Kiek galimas ir reikalingas Bendrijos teisę atitinkantis šios nuostatos aiškinimas siekiant išvengti pažeidimo, galinčio kilti iš trečiajame klausime nurodytos prielaidos?

b) Jeigu Bendrijos teisę atitinkantis šios nuostatos aiškinimas būtų negalimas arba nereikalingas, kiek SGB III 421g traipsnio 1 dalies antras sakinys pažeidžia Bendrijos teisę dėl to, kad neužtikrinamas laisvas darbuotojų judėjimas?

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo ir antrojo klausimo b dalies dėl laisvo darbuotojų judėjimo

19 Šiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 39 straipnis ir Reglamento Nr. 1612/68 3 ir 7 straipsniai draudžia nacionalinės teisės normoje, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje, numatyti, kad valstybė narė privačiai įdarbinimo agentūrai sumoka atlygį, kurį šiai agentūrai turi sumokėti darbo ieškantis asmuo už jo įdarbinimą, su sąlyga, jog šioje valstybėje įdarbinimo agentūros surasto darbo atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

20 Pirma, reikia atsakyti į Vokietijos vyriausybės argumentą, jog privati įdarbinimo agentūra, kaip antai *ITC*, negali remtis EB 39 straipsniu ar Reglamentu NR. 1612/68, nes ji veikia kaip įdarbinimo tarpininkė, o ne kaip darbuotojas, ir dėl to ji nepatenka į šios normos taikymo sritį *ratione personae*. Šiuo atžvilgiu ji remiasi 1997 m. gruodžio 11 d. Sprendimu *Job Centre*, vadinamu *Job Centre II* (C-55/96, Rink. p. I-7119, 13 punktas).

21 EB 39 straipsnio 1 dalyje bendrai nurodoma, kad Bendrijoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė. Pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės ir suteikiama teisė, kurią galima riboti tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir

visuomenės sveikatos sumetimais, priimti faktiškai pateiktus pasiūlymus įsidarbinti, šiuo tikslu laisvai judėti valstybių narių teritorijoje, apsigyventi bet kurioje valstybėje narėje siekiant dirbti pagal tos valstybės piliečių įsidarbinimą reglamentuojančius aktus, pasilikti gyventi valstybės narės teritorijoje pasibaigus darbo joje laikui.

22 Vis dėlto nors neginčijama, kad EB 39 straipsnyje numatytomis laisvo judėjimo teisėmis naudojasi darbuotojai, įskaitant darbo ieškančius asmenis (šiuo klausimu žr. 1991 m. vasario 26 d. Sprendimo *Antonissen*, C-292/89, Rink. p. I-745, 12 ir 13 punktus), šios nuostatos formuluotė nedraudžia šiomis teisėmis remtis ir kitam asmeniui (žr. 1998 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Clean Car Autoservice*, C-350/96, Rink. p. I-2521, 19 punktą).

23 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog tam, kad darbuotojų teisė būti įdarbintiems ir dirbti jų nediskriminuojant būtų veiksminga ir naudinga, ją reikia būtinai papildyti darbdavių teise juos įdarbinti laikantis laisvą darbuotojų judėjimą reglamentuojančių normų (minėto sprendimo *Clean Car Autoservice* 20 punktas).

24 Privačios įdarbinimo agentūros, kaip antai *ITC*, tikslas – tarpininkauti tarp darbo ieškančių ir jį siūlančių asmenų. Todėl su darbo ieškančiu asmeniu sudaryta sutartis dėl įdarbinimo šią agentūrą įgalioja tarpininkauti atstovaujant šį asmenį bei ieškant jam darbo.

25 Tokiomis aplinkybėmis negalima atmesti to, kad tam tikromis aplinkybėmis privati įdarbinimo agentūra gali remtis teisėmis, tiesiogiai pripažįstamomis Bendrijos darbuotojams pagal EB 39 straipsnį.

26 Iš tikrųjų tam, kad darbuotojų teisė įsidarbinti ir vykdyti darbinę veiklą kitoje valstybėje narėje nediskriminuojamiems būtų veiksminga ir naudinga, ji taip pat turėtų apimti papildomą įdarbinimo tarpininkų, kaip antai privačios įdarbinimo agentūros, teisę padėti jiems rasti darbą laikantis laisvą darbuotojų judėjimą reglamentuojančių normų.

27 Toks nagrinėjamų normų aiškinimas dar labiau reikalingas pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis, kai privati įdarbinimo agentūra su darbo ieškančiu asmeniu sudarė sutartį dėl įdarbinimo pagal jam išduotą tarpininkavimo vekselį, kuriame nurodyta, jog *Bundesagentur* įsipareigoja padengti privačios įdarbinimo agentūros išlaidas, jeigu ji suranda darbą ieškančiam asmeniui tam tikrus kriterijus atitinkantį darbą. Tokiomis aplinkybėmis privati įdarbinimo agentūra, o ne darbo ieškantis asmuo turi teisę reikalauti, jog *Bundesagentur* padengtų šiai agentūrai priklausantį atlygį.

28 Teisingumo Teismo minėtame sprendime *Job Centre II* pateiktas pagrindimas nedraudžia tokio EB sutarties nuostatų laisvo darbuotojų judėjimo srityje aiškinimo.

29 Antra, dėl Vokietijos vyriausybės argumento, jog *ITC* negalėjo remtis EB 39 straipsnyje numatytomis teisėmis, nes ši agentūra buvo įsteigta tik vienoje valstybėje narėje, reikia priminti, jog Sutarties normos dėl laisvo asmenų judėjimo ir jas įgyvendinantys aktai negali būti taikomi tokiai veiklai, kurios su Bendrijos teisės reglamentuojama situacija nesieja joks veiksnys ir kurios visi svarbūs elementai yra susiję tik su viena valstybe nare (1999 m. sausio 26 d. Sprendimo *Terhoeve*, C-18/95, Rink. p. I-345, 26 punktas ir 2001 m. spalio 11 d. Sprendimo *Khalil ir kt.*, C-95/99–C-98/99 ir C-180/99, Rink. p. I-7413, 69 punktas).

30 Vis dėlto net jeigu Vokietijoje įsteigta privati įdarbinimo agentūra, kaip antai *ITC*, norėtų remtis laisvą darbuotojų judėjimą reglamentuojančiomis normomis Vokietijos valdžios institucijų atžvilgiu, tai neturėtų jokios reikšmės šių normų taikymui. Iš tikrųjų ši agentūra skundžia tai, kad dėl tarpininkavimo vekselių sistemos pagal SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrą sakinį ji atsidūrė nepalankioje padėtyje ir dėl to darbo ieškantis asmuo, kuriam ji surado darbą, taip pat buvo arba galėjo būti nepalankioje padėtyje dėl to, jog buvo įdarbintas kitoje valstybėje narėje (taip pat žr. minėto sprendimo *Terhoeve* 28 punktą).

31 Trečia, dėl klausimo, ar pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai apriboja laisvą darbuotojų judėjimą, reikia priminti, jog Sutarties normos laisvo asmenų judėjimo srityje skirtos palengvinti Bendrijos piliečiams visų rūšių profesinės veiklos vykdymą visoje Bendrijoje ir jos draudžia priemones, dėl kurių Bendrijos piliečiai galėtų patekti į nepalankią padėtį, kai jie kitos valstybės narės teritorijoje norėtų užsiimti ekonomine veikla (1988 m. liepos 7 d. Sprendimo *Wolf ir kt.*, 154/87 ir 155/87, Rink. p. 3897, 13 punktas; 1995 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Bosman*, C-415/93, Rink. p. I-4921, 94 punktas; minėto sprendimo *Terhoeve*, 37 punktas; 2000 m. sausio 27 d. Sprendimo *Graf*, C-190/98, Rink. p. I-493, 21 punktas ir 2005 m. kovo 17 d. Sprendimo *Kranemann*, C-109/04, Rink. p. I-2421, 25 punktas).

32 Šiame kontekste valstybių narių piliečiai turi tiesiogiai iš Sutarties išplaukiančią teisę išvažiuoti iš kilmės valstybės, įvažiuoti į kitos valstybės teritoriją ir apsigyventi joje siekdami joje vykdyti ekonominę veiklą (būtent žr. minėto sprendimo *Bosman* 95 punktą ir minėto sprendimo *Terhoeve* 38 punktą).

33 Todėl nacionalinės nuostatos, kliudančios arba sulaikančios valstybės narės pilietį nuo išvykimo iš savo kilmės valstybės siekiant pasinaudoti laisvo judėjimo teise, sudaro kliūtis šiai laisvei, net jeigu jos yra taikomos neatsižvelgiant į atitinkamo

darbuotojo pilietybę (minėto sprendimo *Bosman* 96 punktas; minėto sprendimo *Terhoeve* 39 punktas; minėto sprendimo *Graf* 23 punktas; 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, Rink. p. I-10239, 74 punktas; 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Van Lent*, C-232/01, Rink. p. I-11525, 16 punktas ir minėto sprendimo *Kranemann* 26 punktas).

34 Iš tikrųjų su laisvo judėjimo teise būtų nesuderinama tai, kad darbuotojas ar darbo ieškantis asmuo valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra, būtų traktuojamas nepalankiau nei tuo atveju, jei jis nebūtų pasinaudojęs Sutarties suteiktomis galimybėmis judėjimo srityje (šiuo klausimu žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Hoop*, C-224/98, Rink. p. I-6191, 30 punktą ir 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Pusa*, C-224/02, Rink. p. I-5763, 18 punktą).

35 Kadangi nacionalinės teisės aktai numato, jog valstybė narė sumokės privačiai įdarbinimo agentūrai priklausantį atlygį, tik kai ši agentūra suras darbą, kurio atžvilgiu šioje valstybėje mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, darbo ieškančio asmens, kuriam agentūra surado darbą, kurio atžvilgiu privalomojo socialinio draudimo įmokos mokamos kitoje valstybė narėje, padėtis tampa nepalankesnė nei tuo atveju, jeigu atitinkama agentūra būtų suradusi darbą šioje valstybėje narėje, nes pastaruoju atveju jis turėtų teisę į tai, jog agentūrai būtų sumokėtas atlygis už įdarbinimą.

36 Tokius teisės aktus, sudarančius kliūtis, galinčias atgrasyti darbo ieškančius asmenis, ypač tuos, kurių finansinės galimybės yra ribotos – ir dėl to atitinkamai ir privačias įdarbinimo agentūras – nuo darbo paieškos kitoje valstybėje narėje, nes darbo ieškančių asmenų kilmės valstybė narė nesumokės atlygio už įdarbinimą, iš esmės draudžia EB 39 straipsnis. Todėl nereikia nagrinėti, ar buvo pažeisti Reglamento Nr. 1612/68 3 ir 7 straipsniai.

37 Priemonė, sudaranti kliūtis laisvam darbuotojų judėjimui, neleistina, išskyrus jeigu ja siekiama Sutartį atitinkančio teisėto tikslo ir ji grindžiama privalomu bendrojo intereso pagrindu. Tačiau net ir tokiu atveju reikia, kad ši priemonė būtų tinkama nagrinėjamam tikslui įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jį pasiekti (žr. būtent minėto sprendimo *Kranemann* 33 punktą).

38 Todėl reikia išnagrinėti, ar tokia priemonė, kaip antai Vokietijos tarpininkavimo vekselių sistema, gali būti pateisinama tuo, kad, pirma, tokia sistema yra nauja nacionalinės darbo rinkos politikos priemonė, skirta palengvinti darbuotojų įdarbinimą bei sumažinti nedarbą, ir, antra, skirta apsaugoti nacionalinę socialinio draudimo sistemą, o tai galima užtikrinti tik mokant įmokas nacionaliniu pagrindu, o darbo ieškančius asmenis įdarbinus kitoje valstybėje įmokos būtų prarastos, bei, galiausia, skirta apsaugoti nacionalinę darbo rinką nuo kvalifikuotų darbuotojų praradimo.

39 Kiek tai susiję su pirmuoju nurodytu pateisinimu, reikia priminti, kad valstybės narės turi pasirinkti priemones, kurių pakaktų darbo srityje siekiamiems tikslams įgyvendinti. Teisingumo Teismas pripažino, jog naudodamosi šiais įgaliojimais valstybės narės naudojasi didele diskrecija. Be to, neginčijama, kad užimtumo skatinimas yra teisėtas socialinės politikos tikslas (kiek tai susiję su vienodu požiūriu į darbuotojus vyrus ir moteris, žr. 1999 m. vasario 9 d. Sprendimo *Seymour-Smith ir Perez*, C-167/97, Rink. p. I-623, 71 ir 74 punktus ir 2003 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Steinicke*, C-77/02, Rink. p. I-9027, 61 ir 62 punktus).

40 Vis dėlto valstybėms narėms suteikta diskrecija socialinės politikos srityje negali pateisinti to, jog būtų pažeistos iš pagrindinės laisves reglamentuojančių Sutarties

nuostatų išplaukiančios asmenų teisės (žr. minėto sprendimo *Terhoeve* 44 punktą; minėto sprendimo *Seymour-Smith ir Perez* 75 punktą bei minėto sprendimo *Steinicke* 63 punktą).

41 Taigi vien bendro pobūdžio teiginių, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama tarpininkavimo vekselių sistema yra tinkama darbuotojų įdarbinimui pagerinti bei nedarbui Vokietijoje sumažinti, nepakanka įrodyti, jog šios sistemos tikslas pateisina naudojimosi viena iš pagrindinių Bendrijos teisės pagrindinių laisvių apribojimą, ir juose nepateikta informacija, leidžianti pagrįstai daryti išvadą, jog pasirinktos priemonės yra arba galėjo būti tinkamos šiam tikslui įgyvendinti.

42 Tas pats taikytina ir antrajam pateisinimui, susijusiam su Vokietijos socialinio draudimo sistemos apsauga. Iš tikrųjų nebuvo įrodyta, kad egzistuoja priežastinis ryšys tarp prarastų socialinio draudimo įmokų Vokietijoje ir darbo ieškančio asmens įdarbinimo kitoje valstybėje narėje. Be to, atsižvelgiant į tai, kad Vokietijoje yra aukštas nedarbo lygis, nėra akivaizdu, jog laisva darbo vieta būtų ilgiau neužimta dėl to, kad darbo ieškantis asmuo buvo įdarbintas kitoje valstybėje narėje.

43 Nors tiesa, kad didelės žalos finansinei socialinio draudimo sistemos pusiausvyrai atsiradimo pavojus gali būti privalomu bendrojo intereso pagrindu (ypač žr. 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Kohll*, C-158/96, Rink. p. I-1931, 41 punktą), tačiau šiuo atveju jis nebuvo įrodytas. Iš tikrųjų prarastas Vokietijos socialinio draudimo įmokas galima sumažinti. Viena vertus, jeigu kitoje valstybėje narėje įdarbintas darbo ieškantis asmuo neprivalo savo kilmės valstybėje mokėti socialinio draudimo įmokų, ši jam neprivalo mokėti bedarbio pašalpos. Kita vertus, pati Sutartyje įtvirtinta darbuotojų judėjimo laisvė reiškia, jog darbuotojo išvykimą į kitą valstybę narę gali kompensuoti iš kitos valstybės narės atvykęs darbuotojas.

44 Net jeigu tam tikromis aplinkybėmis ir laikantis tam tikrų sąlygų pats darbo rinkos organizavimas, įskaitant kvalifikuotų darbuotojų praradimo prevenciją, galėtų pateisinti laisvo darbuotojų judėjimo apribojimus, bet kuriuo atveju reikia pažymėti, jog pagrindinėje byloje nagrinėjami nacionalinės teisės aktai viršija tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti. Tokie tikslai negali pateisinti to, kad kitose valstybėse narėse įdarbintiems darbo ieškantiems asmenims būtų sistemingai atsisakoma leisti pasinaudoti tarpininkavimo vekseliais. Iš tikrųjų tokia priemonė prilygtų paties EB 39 straipsnyje įtvirtinto laisvo darbuotojų judėjimo, skirto užtikrinti, jog Bendrijos darbuotojai ir darbo ieškantys asmenys turėtų teisę dirbti jų pasirinktą darbą kitoje valstybėje narėje, paneigimui (kiek tai susiję su įsisteigimo laisve, žr. 2002 m. lapkričio 5 d. Sprendimo *Überseering*, C-208/00, Rink. p. I-9919, 93 punktą).

45 Tokiomis aplinkybėmis į pirmąjį klausimą ir antrojo klausimo b dalį reikia atsakyti taip, kad EB 39 straipsnis draudžia nacionalinės teisės aktuose, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje, numatyti, kad valstybė narė privačiai įdarbinimo agentūrai sumoka atlygį, kurį šiai agentūrai turi sumokėti darbo ieškantis asmuo už jo įdarbinimą, su sąlyga, jog šioje valstybėje šios įdarbinimo tarpininkės surasto darbo atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

Dėl trečiojo klausimo

46 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės, viena vertus, klausia, ar EB 49 ir 50 straipsniai draudžia nacionalinės teisės aktuose, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrajem sakinyje, numatyti, kad valstybė narė privačiai įdarbinimo agentūrai sumoka atlygį, kurį šiai agentūrai turi sumokėti

darbo ieškantis asmuo už jo įdarbinimą, su sąlyga, jog šioje valstybėje šios įdarbinimo tarpininkės surasto darbo atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos. Kita vertus, jis klausia, ar EB 87 straipsnis, jį skaitant kartu su EB 81, 85 ir 86 straipsniais, draudžia tokius teisės aktus.

Dėl Sutarties nuostatų valstybės pagalbos srityje

47 Šiuo požiūriu iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog *Sozialgericht Berlin* iš esmės klausia, ar SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrame sakinyje numatyti tarpininkavimo vekseliai yra valstybės pagalba EB 87 straipsnio 1 dalies prasme, nes tai, kad darbo ieškantis asmuo atleidžiamas nuo pareigos sumokėti privačiai įdarbinimo agentūrai atlygį už tai, kad pastaroji pirmajam surado darbą, šioms įdarbinimo tarpininkavimo agentūroms gali sudaryti palankesnes sąlygas.

48 Šiuo klausimu primintina, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, kuris turi prisiimti atsakomybę dėl būsimo sprendimo priėmimo, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti tiek reikalingumą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, tiek Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą (žr. minėto sprendimo *Bosman* 59 punktą).

49 Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė negalįs pareikšti savo nuomonės dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, jeigu yra akivaizdu, kad nacionalinio teismo prašomas Bendrijos teisės normos išaiškinimas arba jos galiojimo įvertinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais arba dalyku, jeigu problema yra hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi faktinės ir

teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr. būtent 2000 m. liepos 13 d. Sprendimo *Idéal tourisme*, C-36/99, Rink. p. I-6049, 20 punktą).

50 Šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nepaaiškino, kokią reikšmę ginčijamuose teisės aktuose įtvirtintos tarpininkavimo vekselių sistemos priskyrimas valstybės pagalbai turėtų jo nagrinėjamai bylai.

51 Be to, nors šis teismas bendrai paaiškina, kaip veikia pagrindinėje byloje nagrinėjama tarpininkavimo vekselių sistema, konkrečios informacijos apie šios sistemos naudą bei poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai nebuvimas neleidžia įsitikinti, ar ji suderinama su Bendrijos teisės normomis valstybės pagalbos srityje (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 58–62 punktus ir 2002 m. spalio 8 d. Nutarties *Viacom*, C-190/02, Rink. p. I-8287, 21 punktą).

52 Kai nėra pakankamai informacijos, negalima apibrėžti konkrečios aiškinimo problemos, kuri galėtų iškilti dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomų išaiškinti Bendrijos teisės nuostatų konkurencijos srityje. Faktinių ir teisinių aplinkybių tikslumo reikalavimas ypač taikytinas konkurencijos srityje, kuriai būdingos sudėtingos teisinės ir faktinės situacijos (1993 m. kovo 19 d. Nutarties *Banchero*, C-157/92, Rink. p. I-1085, 5 punktas; 2000 m. balandžio 13 d. Sprendimo *Lehtonen ir Castors Braine*, C-176/96, Rink. p. I-2681, 22 punktas ir 2000 m. birželio 28 d. Sprendimo Laguillaumie, C-116/00, Rink. p. I-4979, 19 punktas).

53 Atsižvelgiant į šiuos argumentus, į šią trečiojo klausimo dalį atsakyti nereikia.

Dėl laisvės teikti paslaugas

54 Pirmiausia reikia priminti, kad darbuotojų įdarbinimo veikla pagal Teisingumo Teismo praktiką laikoma paslaugų teikimu EB 49 ir 50 straipsnių prasme (žr. 1979 m. sausio 18 d. Sprendimo *Van Wesemael*, 110/78 ir 111/78, Rink. p. 35, 7 punktą ir 1981 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Webb*, 279/80, Rink. p. 3305, 8 ir 9 punktus).

55 Kalbant apie klausimą, ar nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagridinėje byloje, yra EB 49 straipsniu draudžiamas apribojimas, reikia priminti, jog iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad laisvė teikti paslaugas reikalauja ne tik panaikinti bet kokią kitoje valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir bet kokį apribojimą, net jeigu jis vienodai taikomas ir nacionaliniams, ir kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, jeigu jis draudžia, trukdo ar daro nepatrauklesnę kitoje valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo, kurioje jis teisėtai teikia analogiškas paslaugas, veiklą (ypač žr. 1998 m birželio 18 d. Sprendimo *Corsica Ferries France*, C-266/96, Rink. p. I-3949, 56 punktą; 1999 m. lapkričio 23 d. *Arblade ir kt.*, C-369/96 ir C-376/96, Rink. p. I-8453, 33 punktą bei 2001 m. vasario 20 d. Sprendimo *Analir ir kt.*, C-205/99, Rink. p. I-1271, 21 punktą).

56 Pagal šią normą, priešingai nei teigia Vokietijos vyriausybė, įmonė gali remtis laisve teikti paslaugas valstybės, kurioje ji įsteigta, atžvilgiu, jeigu ji teikia paslaugas kitoje valstybėje narėje įsisteigusiems paslaugų gavėjams, ir bendresne prasme – visais atvejais, kai paslaugų teikėjas teikia paslaugas kitoje nei įsisteigimo valstybėje narėje (ypač žr. 1994 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-381/93, Rink. p. I-5145, 14 punktą).

57 Teisės aktai, kaip antai nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, nustatantys reikalavimą, jog tarpininkavimo vekselis apmokamas su sąlyga, kad darbo ieškantis asmuo įdarbinamas darbui, kurio atžvilgiu nacionalinėje teritorijoje mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos, apriboja laisvę teikti paslaugas šios paslaugos teikimo vietos atžvilgiu.

58 Iš tikrųjų tokie teisės aktai gali daryti poveikį paslaugų gavėjui, t. y. pagrindinės bylos atveju – darbo ieškančiam asmeniui, kuris pats privalo sumokėti privačiai įdarbinimo agentūrai atlygį, kai ši agentūra suranda darbą kitoje valstybėje narėje.

59 Nors aišku, jog privačios įdarbinimo agentūros, paslaugų teikėjos, ir toliau gali vykdyti įdarbinimo veiklą kitose valstybėse narėse, darbą ieškančio asmens įdarbinimas kitoje valstybėje narėje reiškia, jog *Bundesagentur* nepadengs atlygio už įdarbinimą ir kad tai privalės padaryti pats darbo ieškantis asmuo. Todėl nors šiai agentūrai nėra draudžiama vykdyti įdarbinimo veiklos, jos galimybė išplėsti savo veiklą į kitas valstybes nares bus apribota, nes nuo tarpininkavimo vekselių sistemos buvimo iš esmės priklausys daugelio darbo ieškančių asmenų naudojimasis šios agentūros paslaugomis ir šios agentūros galėjimas surasti darbą jo ieškančiam asmeniui kitoje valstybėje narėje nerizikuojant, jog jai nebus sumokėtas atlygis.

60 Dėl klausimo, ar egzistuoja kliūčių laisvam už Vokietijos teritorijos įsteigtų įdarbinimo agentūrų paslaugų teikimui, reikia pažymėti, jog atsižvelgiant į pagrindinės bylos aplinkybes tai tėra hipotezė, todėl šiuo atveju į jį atsakyti nereikia.

61 Galiausiai dėl klausimo, ar tokia kliūtis gali būti pateisinama, kai kliūtį laisvam paslaugų judėjimui pateisinantys pagrindai yra tapatūs šio sprendimo 37–44 punktuose išnagrinėtiems pagrindams, susijusiems su laisvu darbuotojų judėjimu, darytina išvada, jog nacionalinės teisės aktai, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antras sakinys, viršija tai, kas būtina siekiamiems tikslams įgyvendinti.

62 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad EB 49 ir 50 straipsniai draudžia nacionalinės teisės aktuose, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrajame sakinyje, numatyti, kad valstybė narė privačiai įdarbinimo agentūrai sumoka atlygį, kurį šiai agentūrai turi sumokėti darbo ieškantis asmuo už jo įdarbinimą, su sąlyga, jog šioje valstybėje šios įdarbinimo tarpininkės surasto darbo atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

Dėl pirmojo klausimo, susijusio su Europos Sąjungos pilietybe

63 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar EB 18 straipsnis draudžia nacionalinės teisės normą, kaip antai SGB III 421g straipsnio 1 dalies antrą sakinį.

64 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad EB 18 straipsnio, bendrai nustatančio, jog kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, speciali nuostata, kiek tai susiję su laisvu darbuotojų judėjimu ir laisve teikti paslaugas – EB 39 ir EB 49 straipsniai.

65 Kadangi pagrindinė byla yra susijusi su šiomis nuostatomis, nėra reikalo aiškinti EB 18 straipsnį (žr. 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Olazabal*, C-100/01, Rink. p. I-10981, 26 punktą ir 2003 m. vasario 6 d. Sprendimo *Stylianakis*, C-92/01, Rink. p. I-1291, 20 punktą).

Dėl antrojo klausimo a dalies ir ketvirtojo klausimo a dalies

66 Šiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, kiek galimas ir reikalingas Bendrijos teisę atitinkantis vidaus teisės nuostatos aiškinimas.

67 Pirmiausia primintina, kad EB 39, 49 ir 50 straipsniai suteikia asmenims teises, kuriomis jie gali remtis teisme ir kurias turi ginti nacionaliniai teismai (žr. 1974 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Van Binsbergen*, 33/74, Rink. p. 1299, 26 punktą ir 1974 m. gruodžio 4 d. Sprendimo *Van Duyn*, 41/74, Rink. p. 1337, 7 punktą).

68 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinis teismas, naudodamasis pagal nacionalinę teisę suteikta diskrecija, nacionalinės teisės normą turi aiškinti ir taikyti Bendrijos teisės reikalavimus atitinkančiu būdu (žr. 1988 m. vasario 4 d. Sprendimo *Murphy ir kt.*, 157/86, Rink. p. 673, 11 punktą ir 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Engelbrecht*, C-262/97, Rink. p. I-7321, 39 punktą).

69 Jeigu toks Bendrijos teisę atitinkantis aiškinimas negalimas, nacionalinis teismas privalo taikyti visą Bendrijos teisę ir ginti pagal ją suteikiamas asmenų teises, ir prireikus netaikyti bet kokios jai prieštaraujančios nacionalinės teisės nuostatos (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Murphy ir kt.* 11 punktą; 1999 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Ciola*, C-224/97, Rink. p. I-2517, 26 punktą ir minėto sprendimo *Engelbrecht* 40 punktą).

70 Todėl į antrojo klausimo a dalį ir ketvirtojo klausimo a dalį reikia atsakyti taip, kad nacionalinis teismas, naudodamasis pagal nacionalinę teisę suteikta diskrecija, nacionalinės teisės normą turi aiškinti ir taikyti Bendrijos teisės reikalavimus atitinkančiu būdu ir tiek, kiek toks Bendrijos teisę atitinkantis aiškinimas negalimas, netaikyti bet kokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios Sutarties nuostatoms, suteikiančioms asmenims teises, kuriomis jie gali remtis teisme ir kurias turi ginti nacionaliniai teismai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. EB 39, 49 ir 50 straipsniai draudžia nacionalinės teisės aktuose, kaip antai Vokietijos socialinės apsaugos kodekso III knygos 421g straipsnio 1 dalies

antrajame sakinyje, numatyti, kad valstybė narė privačiai įdarbinimo agentūrai sumoka atlygį, kurį šiai agentūrai turi sumokėti darbo ieškantis asmuo už jo įdarbinimą, su sąlyga, jog šioje valstybėje šios įdarbinimo tarpininkės surasto darbo atžvilgiu mokamos privalomojo socialinio draudimo įmokos.

2. **Nacionalinis teismas, naudodamasis pagal nacionalinę teisę suteikta diskrecija, nacionalinės teisės normą turi aiškinti ir taikyti Bendrijos teisės reikalavimus atitinkančiu būdu ir tiek, kiek toks Bendrijos teisę atitinkantis aiškinimas negalimas, netaikyti bet kokios nacionalinės teisės nuostatos, prieštaraujančios EB sutarties nuostatoms, suteikiančioms asmenims teises, kuriomis jie gali remtis teisme ir kurias turi ginti nacionaliniai teismai.**

Parašai.